آنالیز ریاضی (ترکیبیات):

تعریف: شمارش، بدون شمردن (اصل ضرب، اصل جمع، فاکتوریل، جایگشت، ترتیب، ترکیب).

اصل ضرب: فرض کنید عملی را به n_1 طریق و عمل دیگری را به n_2 طریق می توان انجام داد، تعداد کل حالات ممکن برابر است با $n_1 \times n_2$ طریق و این اصل قابل تعمیم است.

$n_1 \times n_2 \times \ldots \times n_k$

مثال) به چند طریق می توان با ۴ پیراهن متمایز، ۳ کفش متمایز و ۵ شلوار متمایز تیپ های مختلف زد؟

مثال) با ارقام ۶، ۵، ۴، ۳، ۲ چند عدد سه رقمی می توان ساخت؟

مثال: با ارقام ۴، ۳، ۲، ۱، ۰ چند عدد سه رقمی می توان ساخت؟

چند نکته در باب اصل ضرب:

۱) در نوشتن اعداد n رقمی یا کلماتی که n حرفی اند، به تعداد خانه هایی که پر می کنیم از اعداد اصلی کم می کنیم.

۲) عدد (فرد/ زوج) عددی است که یکانش (فرد/ زوج) باشد

۳) تقسیم کردن (پخش کردن) n تا .... بین k تا ....

الف– کل حالات: برد به توان دامنه

ب– به هر نفر حداکثر یکی برسد... $k(k-1)(k-2)$

مثال) به چند طریق ۴ جایزه را بین ۶ نفر تقسیم کنیم؟

مثال) به چند طریق ۴ نفر درون آسانسور در ۶ طبقه پیاده می شوند؟

مثال) به چند طریق می توان ۴ جایزه را بین ۶ نفر تقسیم کرد طوری که به هرنفر حداکثر ۱ جایزه برسد؟

۴) در اصل ضرب در ۲ مورد سؤال را دو حالتی حل کن:

الف) رقم ۰ (صفر) داشتیم و عدد زوج یا مضرب ۵ بدون تکرار خواسته شد

ب) رقمی وجود داشت که می توانست دردو خانه قرار گیرد

مثال) با ارقام ۶، ۲، ۱، ۰ چند عدد ۴ رقمی بدون تکرار زوج می توان نوشت؟

نکته: حرف (ی) خانه آخر بی نقطه می آید.

اصل جمع: اگر یک عمل به n_1 و عمل دیگر به n_2 طریق قابل انجام باشد ولی انجام هم زمان دو عمل امکان پذیر نباشد، آن گاه عمل اول یا دوم (هر دو با هم نه!) را به $n_1 + n_2$ طریق می توان انجام داد.

مثال) شخصی ۴ مداد رنگی متمایز و ۳ خودکار رنگی متمایز دارد. او به چند طریق می تواند با خودکار یا مداد بنویسد؟

مثال) از میان ۷ ایرانی، ۳ آلمانی، ۴ فرانسوی به چند طریق می توان دو نماینده انتخاب کرد به طوری که نماینده ها از ملیت های مختلف باشند؟

فاکتوریل: حاصل ضرب اعداد از ۱ تا n را n فاکتوریل ($n!$) می نامیم.

$$۱ \times ۲ \times ۳ \times ... \times (n-۱) \times n = n!$$

انواع سؤالات فاکتوریل:

۱) ساده کردن: الف- فاکتورگیری ب- صورت و مخرج

$$۱۹(۱۹! + ۱۸!) =$$

$$\frac{۱۰!}{۳! \times ۸!} =$$

۲) حل معادله:

$n! = ۶ \rightarrow$

$(n-۲)! = ۱۲۰ \rightarrow$

$(n+۲)! = ۵۶ \times n! \rightarrow$

جایگشت: تعداد قرار گرفتن n شی متمایز کنار هم را با $n!$ نمایش می دهیم و هر یک از حالات ممکن را یک جایگشت می نامیم.

انواع مسائل جایگشت: الف– بدون تکرار ب– با تکرار

الف– جایگشت بدون تکرار:

A) در حالت عادی

B) چند نفر کنار هم

C) یکی در میان

D) دور میز گرد

F) چند نفر کنار هم نباشند

$A)$ **جایگشت در حالت عادی : جایگشت n شی متمایز کنار هم برابر $n!$ است.**

مثال) ۷ نفر به چند طریق می توانند کنار هم قرار گیرند؟

$B)$ جایگشت چند نفر (شیء) کنار هم : ((روش بسته بندی)): اگر در محاسبه تعداد جایگشت های n شیء متمایز قرار باشد چند شیء (نفر) مشخص هموار کنار هم باشند، کافیست آن ها را یک شیء فرض کنیم (به هم بچسبانیم) و تعداد جایگشت آن ها را با بقیه اشیاء (افراد) حساب و در آخر تعداد جایگشت های خود این اشیاء (افراد) را نیز حساب کرده در جواب قبلی ضرب می کنیم.

مثال) تعداد جایگشت های حروف کلمه پژوهش به شرطی که دو حرف (و) و (ه) کنار هم باشند را بدست آورید.

مثال) تعداد جایگشت های حروف کلمه logarithm به شرطی که بخش log در آن دیده شود چگونه است؟

$C)$ جایگشت یک در میان:

الف) تعداد برابر،

ب) تعداد نابرابر،

مثال) به چند طریق می توان ۴ مرد و ۴ زن را یک در میان قرار داد؟

مثال) به چند طریق می توان ۴ زن و ۳ مرد را یک در میان قرار داد؟

$D)$ **جایگشت دور میزگرد: n نفر برابر $(n-۱)!$ است .**

مثال) ۶ نفر به چند طریق می توانند دور یک میز گرد قرار گیرند؟

مثال) به چند طریق می توان ۷ درخت بلوط متمایز و ۳ درخت گلابی متمایز را دور یک محیط دایره ای شکل کاشت؟

مثال) به چند طریق می توان ۷ درخت بلوط متمایز و ۳ درخت گلابی متمایز را دور یک محیط دایره ای شکل کاشت به طوری که درخت های هم نوع کنار هم باشند؟

$F)$ **جایگشت چند نفر که کنار هم نباشند ((روش حفره)):**

مثال) حروف کلمه logarithm به چند طریق جا به جا شوند تا حروف a,r,t کنار هم نباشند؟

ب– جایگشت با تکرار: n **شیء یکسان** (A')

n **شیء که** k **تای آن ها مثل هم باشد** (B')

n **شیء که** k **تای آن ها تکراری باشد و انتخابی نیز باشد** (C')

(A') **: جایگشت** n **شیء یکسان برابر یک است چون جا به جایی اشیاء حالت جدید ایجاد نمی کند.**

مثال) با عدد ۵و ۵ و ۵ چند عدد سه رقمی می توان نوشت؟

(B'): اگر n شیء داشته باشیم که n_1 تای آن از نوع اول، n_2 تای آن از نوع دوم و... تعداد حالات ممکن برابر است با:

مثال) با حروف کلمه بامداد چند کلمه ۶ حرفی می توان نوشت؟

مثال) با ارقام ۱، ۱، ۵، ۳، ۳، ۴، ۴، ۴ چند عدد ۸ رقمی می توان ساخت؟

مثال) به چند طریق می توان حروف کلمه Mississippi **را کنار هم قرار داد به طوری که:**

الف– بدون محدودیت:

ب– حروف یکسان کنار هم باشند: !

ج– هیچ دو حرف p **کنار هم نباشند:**

مثال) با حروف کلمه بامداد چند کلمه ۶ حرفی می توان ساخت به طوری که:

الف– دو حرف الف کنار هم باشند:

ب– با حرف (د) شروع شود:

ج– به حرف (م) ختم شود:

د– با حرف (د) شروع و به (م) ختم شود:

مثال) جایگشت حروف DAMDARAN به شرطی که:

الف– بدون محدودیت:

ب– حروف یکسان کنار هم باشند:

مثال) جایگشت حروف ASSIST به شرطی که:

الف– بدون محدودیت

ب– S ها کنار هم باشند:

ج– S ها یک در میان باشند:

مثال) چند عدد سه رقمی داریم که:

الف) متقارن باشد

ب) متقارن زوج باشد

ج) متقارن فرد باشد

د) متقارن فرد بین ۳۰۰ تا ۷۰۰ باشد

مثال) ۲ سرباز و ۴ افسر در چند حالت می توانند کنار هم قرار بگیرند به طوری که:

الف– بدون محدودیت:

ب– افسرها کنار هم و سربازها کنار هم باشند:

ج– سربازها در ابتدا و انتها قرار گیرند:

د– فقط سربازها کنار هم باشند:

ترتیب:

هرگاه بخواهیم از بین n نفر متمایز r شی را انتخاب کنیم، به شرطی ک ترتیب اهمیت داشته باشد.

$$P(n,r)=\frac{n!}{(n-r)!}$$

مثال)به چند طریق میتوان از بین ۵ نفر، ۲ نفر را به عنوان رئیس و معاون انتخاب کرد:

ترکیب:

هرگاه بخواهیم از بین n شیء متمایز، r شیء را انتخاب کنیم، به شرطی که ترتیب اهمیت نداشته باشد:

$$c(n,r)=\binom{n}{r}=\frac{n!}{(n-r)!r!}$$

همواره $p(n,r)\geq c(n,r)$